

Hmotněprávní úkon účastníka soudního řízení

Za podmínek uvedených v ustanovení § 41 odst. 3 o. s. ř. může účastník vůči soudu učinit nejen hmotněprávní úkon, který se nemusí stát písemně, ale i takový hmotněprávní úkon, který ke své platnosti vyžaduje písemnou formu. Požadavek na písemnou formu je splněn, je-li právní úkon (má-li všechny potřebné náležitosti) učiněn v písemném podání účastníka určeném soudu nebo je-li uveden v protokolu, který soud sepsal o jednání nebo o jiném svém úkonu. Takovým protokolem je i protokol o jednání, přičemž z hlediska uznání písemné formy v něm zachyceného právního úkonu není v souladu s ustanovením § 41 odst. 3 o. s. ř. nezbytné, aby byl účastníky rovněž podepsán.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 33 Odo 357/2003, ze dne 31.8.2004)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce Ing. M. S., zastoupeného, advokátem, proti žalovanému J. J., zastoupenému, advokátem, o zaplacení 62.992,- Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Ústí nad Orlicí pod sp. zn. 10 C 73/2001, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 14. listopadu 2002, č. j. 19 Co 160/2002-65, tak, že rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 14. listopadu 2002, č. j. 19 Co 160/2002-65, a rozsudek Okresního soudu v Ústí nad Orlicí ze dne 26. listopadu 2001, č. j. 10 C 73/2001-44, se zrušují a věc se vrací Okresnímu soudu v Ústí nad Orlicí k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 14. 11. 2002, č. j. 19 Co 160/2002-65, potvrdil rozsudek Okresního soudu v Ústí nad Orlicí ze dne 26. 11. 2001, č. j. 10 C 73/2001-44, jímž byla zamítnuta žaloba na zaplacení částky 62.992,- Kč s 6 % úrokem z prodlení od 7. 9. 1999 do zaplacení a rozhodnuto o nákladech řízení; současně odvolací soud rozhodl o nákladech odvolacího řízení. Vycházel ze zjištění, že na základě zástavní a úvěrové smlouvy ze dne 23. 1. 1999 půjčil žalobce žalovanému 508.000,- Kč s tím, že dluh bude vrácen do 23. 2. 1999. Podle čl. IV smlouvy se účastníci dohodli, že pokud by došlo ke změně smlouvy a byl oddálen termín splatnosti, dlužník (žalovaný) souhlasí, že zaplatí věřiteli (žalobci) smluvní pokutu ve výši 0,4 % denně z dlužné částky; změna smlouvy musí být sjednána písemně a podepsána oběma smluvními stranami. V právní věci vedené u Okresního soudu v Ústí nad Orlicí pod sp. zn. 10 C 20/2000 žalobce při jednání soudu dne 14. 7. 2000 navrhl přerušeni řízení a oddálení termínu splatnosti půjčky a žalovaný vyslovil s oběma těmito návrhy souhlas. Obsah dohody o oddálení termínu splatnosti půjčky byl zachycen v protokolu z jednání; ten byl účastníky řízení podepsán na závěr jednání jako potvrzení, že berou na vědomí odročení jednání na nový termín. Vycházejí z takto zjištěného skutkového stavu odvolací soud uzavřel, že mezi účastníky byla sice sjednána smluvní pokuta ve smyslu § 554 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění v tu dobu platném – dále jen „ObčZ“ pro případ, že dojde ke změně smlouvy spočívající v oddálení termínu splatnosti, avšak změna smlouvy byla možná jen písemnou formou. Ztotožnil se s názorem soudu prvního stupně, že záznam v protokolu o jednání podmínku písemné formy nesplňuje, neboť toliko zaznamenává obsah ústní dohody účastníků. V posuzovaném případě záznam ústní dohody nebyl účastníky podepsán, neboť jejich podpisy připojené na konci protokolu z jednání lze vztáhnout pouze ke skutečnosti, že berou na vědomí odročení jednání.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost dovozuje ze zásadního právního významu napadeného rozhodnutí. Namítá, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Je nadále přesvědčen, že mezi účastníky byla uzavřena dohoda o změně smlouvy spočívající v oddálení termínu splatnosti do 31. 8. 2000, která byla v písemné formě zachycena v protokolu o jednání; účastníci tento protokol podepsali a není důvodu jejich podpisy vztahovat výlučně k potvrzení jejich obeznámení s odročením jednání.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů – dále jen „o. s. ř.“) po zjištění, že dovolání bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240

odst. 1 o. s. ř. k tomu legitimovaným subjektem (žalobcem) řádně zastoupeným advokátem (§ 241 odst. 1, 4 o. s. ř.), se zabýval nejdříve otázkou, zda je dovolání v dané věci přípustné.

Dovoláním lze podle ustanovení § 236 o. s. ř. napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Směřuje-li dovolání proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl potvrzen v pořadí první rozsudek soudu prvního stupně (jak tomu bylo i v posuzované věci), připouští zákon dovolání pouze v případech, dospěje-li dovolací soud k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam (srov. § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř.). Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Dovolání žalovaného je přípustné, neboť rozsudek odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci, resp. řeší právní otázku předloženou k dovolacímu přezkumu v rozporu s hmotným právem.

Právní posouzení věci je činnost soudu spočívající v podřazení skutkového stavu příslušné právní normě, jež vede soud k závěru o právech a povinnostech účastníků. Právní posouzení je nesprávné, dopustil-li se soud při této činnosti omylu, tzn. když na správně zjištěný skutkový stav aplikoval jinou právní normu nebo aplikoval sice správnou právní normu, ale nesprávně ji vyložil, nebo ze skutečností najisto postavených vyvodil nesprávné právní závěry.

Dovolatel otevřel svými námitkami dovolacímu přezkumu právní závěr odvolacího soudu, že právní úkon účastníků zachycený v protokolu o jednání soudu nesplňuje požadavek na písemnou formu daného právního úkonu.

Právní úkon je projev vůle směřující zejména ke vzniku, změně nebo zániku těch práv nebo povinností, které právní předpisy s takovým projevem spojují (§ 34 ObčZ).

Hmotněprávní úkon účastníka učiněný vůči soudu je účinný také vůči ostatním účastníkům, avšak teprve od okamžiku, kdy se o něm v řízení dozvěděli (§ 41 odst. 3 o. s. ř.).

Ustanovení § 41 odst. 3 o. s. ř. umožňuje, aby účastníci, mezi nimiž bylo zahájeno občanské soudní řízení, mohli činit hmotněprávní úkony nejen přímo vůči sobě navzájem, ale také vůči soudu. Hmotněprávní úkon učiněný tímto způsobem je vůči druhému účastníku účinný od okamžiku, kdy se o něm v řízení dozvěděl. Citované ustanovení uvedeným způsobem modifikuje zásadu vyjádřenou v ustanovení § 45 odst. 1 ObčZ, že projev vůle musí účastník učinit vůči druhému účastníku právního vztahu, a že není-li tento účastník přítomen, působí vůči němu uvedený právní úkon od okamžiku, kdy mu dojde. Hmotněprávní úkony (návrhy smluv, jednostranné právní úkony a další), které byly v občanském soudním řízení probíhajícím mezi účastníky učiněny některým z účastníků vůči soudu a o nichž se jejich adresát (druhý účastník) v řízení dozvěděl, mají stejné právní následky jako právní (hmotněprávní) úkony, které byly učiněny přímo vůči druhému účastníku právního vztahu a které mu došly.

Za podmínek uvedených v ustanovení § 41 odst. 3 o. s. ř. může účastník vůči soudu učinit nejen hmotněprávní úkon, který se nemusí stát písemně, ale i takový hmotněprávní úkon, který ke své platnosti vyžaduje písemnou formu. Požadavek na písemnou formu je splněn, je-li právní úkon (má-li všechny potřebné náležitosti) učiněn v písemném podání účastníka určeném soudu nebo je-li uveden v protokolu, který soud sepsal o jednání nebo o jiném svém úkonu. Takovým protokolem je i protokol o jednání, přičemž z hlediska uznání písemné formy v něm zachyceného právního úkonu není v souladu s ustanovením § 41 odst. 3 o. s. ř. nezbytné, aby byl účastníky rovněž podepsán.

Dne 14. 7. 2000 při jednání před Okresním soudem v Ústí nad Orlicí ve věci vedené pod sp. zn. 10 C 20/2000 navrhl žalobce přerušení řízení do 31. 8. 2000 za účelem toho, že (podle citovaných ustanovení smlouvy) se termín splatnosti oddaluje do 31. 8. 2000, načež žalovaný (ústý svého právního zástupce) uvedl, že s přerušením řízení i s posunutím termínu splatnosti dlužné částky do 31. 8. 2000 souhlasí; uvedená prohlášení účastníků byla zachycena v protokolu o předmětném jednání.

Dospěl-li tedy odvolací soud k závěru, že ujednání účastníků o posunutí termínu splatnosti zachycené v protokolu o jednání před soudem nesplňuje požadavky kladené na písemnou formu, je jeho právní posouzení věci nesprávné a dovolací důvod vycházející z argumentu nesprávného právního posouzení věci ve smyslu ustanovení § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř. byl tudíž uplatněn důvodně. Nejvyšší soud České republiky proto rozsudek odvolacího soudu podle ustanovení § 243b odst. 2 věty za středníkem o. s. ř. zrušil; jelikož důvody, pro které byl rozsudek odvolacího soudu zrušen, platí i na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud rovněž rozsudek soudu prvního stupně a věc

vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušeni řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)